

Стахнюк Р.П., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Колодяженський В.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова
Науковий керівник: Калюжний Р.А., д.ю.н., професор

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПАСАЖИРІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПЕРЕВЕЗЕНЬ У ЦИВІЛЬНІЙ АВІАЦІЇ

Дана тема останніми роками залишається актуальною з огляду на наявність авіакатастроф, надзвичайних ситуацій, удосконалюються приписи нормативно-правових актів у цій сфері, але відсутні систематизовані наукові дослідження правового забезпечення безпеки пасажирів при здійсненні перевезень у цивільній авіації.

Відповідно до ст. 1 Повітряного кодексу України безпека авіації – це стан галузі цивільної авіації, за якого ризик завдання збитків людям чи майну знижується до прийняттого рівня у результаті безперервного процесу визначення рівня небезпеки і керування ним та утримується на такому рівні, або знижується далі, у сферах безпеки польотів, авіаційної безпеки, охорони навколишнього природного середовища, економічної безпеки та інформаційної безпеки [1].

Вимоги з техніки безпеки на борту повітряного судна встановлені Авіаційними правилами України, відповідно до яких повітряне судно має бути забезпечене необхідним комплектом аварійно-рятувального обладнання та засобами екстреної евакуації пасажирів в аварійній ситуації, речі, інвентар, обладнання мають бути надійно закріплені, усі учасники польоту мають бути ознайомлені із інструкцією з техніки безпеки та дотримуватись її, а також необхідно дотримуватись вимог до безпеки польоту осіб з інвалідністю або з обмеженою рухливістю, дітей та вагітних жінок [2].

Авіаційні правила України встановлюють загальні умови перевезення пасажирів і багажу повітряним транспортом, забезпечення безпеки польотів та якості обслуговування, їх дія поширюється на авіаційних перевізників та інших суб'єктів авіаційної

діяльності, діяльність яких пов'язана з перевезенням пасажирів і багажу повітряним транспортом

Авіаперевізник відповідає за шкоду, яка спричинила загибель або тілесне ушкодження пасажира, але виключно у разі, якщо подія, яка стала причиною загибелі або тілесного ушкодження, відбулася на борту повітряного судна або під час посадки чи висадки пасажира.

Згідно з Регламентом № 300/2008 перед відправленням, повітряні судна повинні проходити огляд або догляд повітряного судна з метою забезпечення безпеки для забезпечення відсутності заборонених предметів на борту. Транзитні повітряні судна можуть підлягати іншим відповідним заходам [3].

На безпеку пасажирів фактично впливає і діяльність органів, служб щодо розробки, впровадження та забезпечення виконання Державної програми авіаційної безпеки цивільної авіації, власних програм суб'єктів авіаційної діяльності, системі сертифікації та допуску до авіаційної діяльності, аварійно-рятувального та протипожежного забезпечення польотів.

Також важливі положення щодо безпеки пасажирів під час подорожі цивільною авіацією містить Повітряний кодекс України, який визначає необхідні заходи щодо недопущення актів незаконного втручання та їх врегулювання.

Акти незаконного втручання – акти або спроби вчинення актів, що створюють загрозу безпеці цивільної авіації. Для мінімізації актів незаконного втручання проводяться превентивні заходи, які включають посилення заходів безпеки при певних умовах, контроль доступу та діяльності обслуговуючого персоналу, фізичний захист периметру, патрулювання, застосовуються спеціальні заходи безпеки здійснюються під час перевезення потенційно небезпечних пасажирів, а саме: осіб, які депортуються; небажаних осіб; осіб, які перебувають під вартою.

Врегулюванням кризових ситуацій у взаємодії з іншими органами займається уповноважений орган з питань цивільної авіації, який вживає необхідних заходів щодо забезпечення безпеки пасажирів та екіпажу повітряного судна, яке зазнало акту незаконного втручання під час їх перебування на землі, до того часу, поки вони не будуть в змозі продовжити виконувати свій політ.

Окрім вищезазначеного, можливе застосування заходів стримування, що застосовуються у разі, якщо інші методи відновлення порядку на борту повітряного судна виявилися неефективними, і полягають у тимчасовому обмеженні дій і свободи пересування порушника, унеможливленні проявів фізичного

насильства або психологічного тиску з його боку стосовно інших осіб, які перебувають на борту повітряного судна під час виконання польоту.

Процедура виконання вищевикладених у тексті дій регулюється підзаконними нормативно-правовими актами.

Отже, вітчизняне правове забезпечення безпеки пасажирів при здійсненні перевезень у цивільній авіації є достатнім, деталізованим, відповідає сучасним вимогам практики, міжнародним договорам, ратифікованих Верховною Радою України. Вважаємо, що дотримання законодавства з теми дослідження забезпечує і забезпечуватиме надалі високий рівень безпеки.

Література

1. Повітряний кодекс України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text> (дата звернення: 29.10.2023).

2. Про затвердження Авіаційних правил України «Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу» від 26 лист. 2018 р. № 1239. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0141-19#Text> (дата звернення: 29.10.2023).

3. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) від 11 бер. 2008 р. № 300/2008 про спільні правила у сфері авіаційної безпеки цивільної авіації та про скасування Регламенту (ЄС) № 2320/2002. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_018-08#top (дата звернення: 29.10.2023).

УДК 34:656.7.071.1 (7/8)(043.2)

Стеценко К.О., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Головко С.Г., к.і.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ІНСТИТУТ ПОВІТРЯНИХ МАРШАЛІВ США: ІСТОРИЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ

Повітряні маршали – це люди під прикриттям, які присутні на пасажирських літаках з метою недопущення захоплення літака терористами. Вони є співробітниками правоохоронних органів або авіакомпаній [1]. Маршали мають безпечно та ефективно роззброїти терориста, не привертаючи уваги до себе та не завдаючи шкоди іншим пасажиром. Федеральна служба повітряних маршалів США є правоохоронним органом, що покликаний забезпечувати безпеку цивільної авіації від терористичних загроз. Головною метою служби